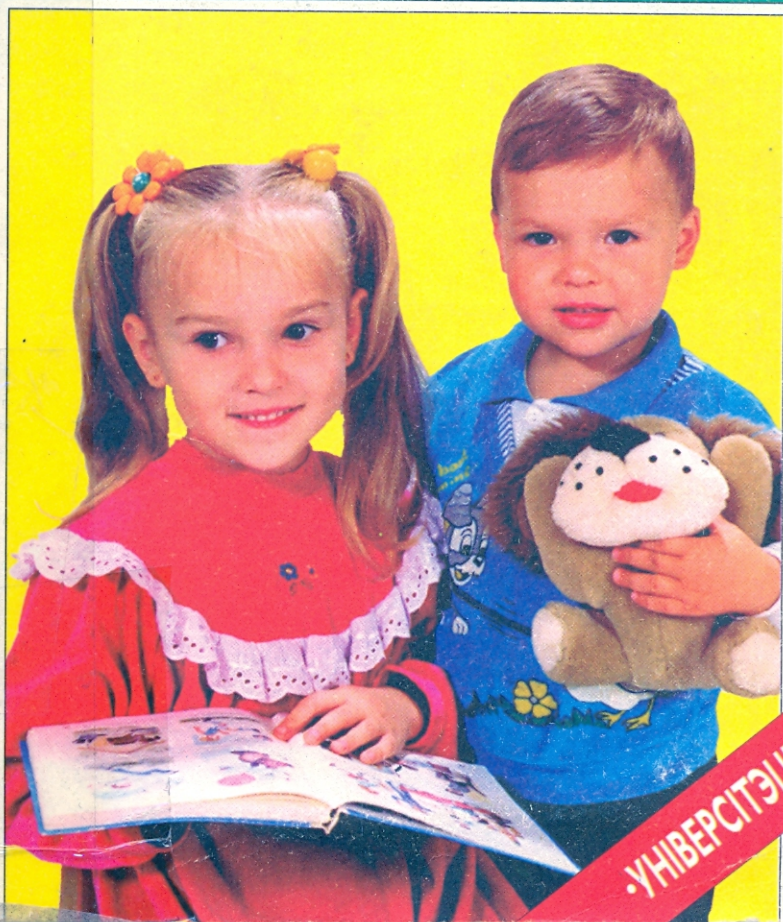

Н. С. СТАРЖЫНСКАЯ

МЕТОДЫКА РАЗВІЦЦЯ
РОДНАГА
МАЎЛЕННЯ

УНІВЕРСІТЭЦКАЕ.

Н. С. СТАРЖЫНСКАЯ

МЕТОДЫКА РАЗВІЦЦЯ РОДНАГА МАЎЛЕННЯ

Дапушчана Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь
у якасці вучэбнага дапаможніка
для навучэнцаў педагогічных
вучылішчаў і каледжаў

Мінск
“Універсітэцкае”
1998

УДК 372.880.826(075)

ББК 74.268.1я7

С 77

Рэцэнзенты:

- І. А. Камарова, кандыдат педагагічных навук;
С. М. Запрудскі, кандыдат філалагічных навук;
В. С. Харытонава, выкладчык

Старжинская Н. С.

С 77 Методыка развіцця роднага маўлення: Вучэб. дапам.— Мн.: Універсітэцкае, 1998.— 287 с.

ISBN 985-09-0311-2.

На аснове асабістага вопыту і сучасных дасягненняў метадычнай навукі аўтар грунтоўна раскрывае сістэму і метады работы выхавацеля дашкольных устаноў па развіцці маўлення дзяцей.

Задача вучэбнага дапаможніка — даць навучэнцам педвучылішчаў веды па развіцці маўлення дашкольнікаў, пазнаёміць будучых педагогаў з псіхалага-педагагічнымі асновамі навучання дзяцей беларускай мове, развіцця іх маўлення.

Адрасуецца выкладчыкам педвучылішчаў і студэнтам.

УДК 372.880.826(075)

ББК 74.268.1я7

ISBN 985-09-0311-2

© Н. С. Старжинская, 1998

ЛІТАРАТУРА

- Абабурка М. Культура беларускай мовы. Мн., 1984.
- Алексеева М. М.; Яшина В. И. Методика развития речи и обучения родному языку дошкольников. М., 1997.
- Архіпава К. А., Ліштванная Э. А. Этычнае выхаванне ў дзіцячым садзе. Мн., 1989.
- Бондаренко А. К. Словесные игры в детском саду. М., 1981.
- Бородич А. М. Методика развития речи детей. М., 1981.
- Виноградова Н. Ф. Умственное воспитание детей в процессе ознакомления с природой. М., 1978.
- Генинг М. Г., Герман Н. А. Обучение дошкольников правильной речи. Чебоксары, 1980.
- Гербова В. В. Занятия по развитию речи в старшей группе детского сада. М., 1983.
- Гербова В. В. Занятия по развитию речи в средней группе детского сада. М., 1984.
- Гербова В. В., Максаков А. И. Занятия по развитию речи в первой младшей группе детского сада. М., 1986.
- Гербова В. В. Занятия по развитию речи во второй младшей группе детского сада. М., 1989.
- Дидактические игры и упражнения по сенсорному воспитанию дошкольников / Под ред. Л. А. Венгера. М., 1978.
- Дидактические игры и занятия с детьми раннего возраста / Под ред. С. Л. Новоселовой. М., 1985.
- Житникова Л. М. Учите детей запоминать. М., 1978.
- Журова Л. Е. Обучение грамоте в детском саду. М., 1978.
- Илларионова Ю. Г. Учите детей отгадывать загадки. М., 1982.
- Каляда А. А. Рассказывание и чтение в дзіцячым садзе. Мн., 1978.
- Караманенко Т. И., Караманенко Ю. Г. Кукольный театр — дошкольникам. М., 1973.
- Карпинская Н. С. Художественное слово в воспитании детей. М., 1972.
- Колас Я. Методика родной мовы // Збор твораў: У 14 т. Мн., 1976. Т. 12.
- Короткова Э. П. Обучение детей дошкольного возраста рассказыванию. М., 1982.
- Короткова Э. П. Принципы обучения речи в детском саду. Ростов н/Д., 1975.
- Кольцова М. М. Ребенок учится говорить. М., 1973.
- Максаков А. И. Правильно ли говорит ваш ребенок. М., 1982.
- Максаков А. И., Тумакова Г. А. Учите, играя. М., 1983.
- Методика развития речи детей дошкольного возраста / Л. П. Федоренко, Г. А. Фомичева, В. К. Лотарев, А. П. Николаичева. М., 1984.

- Негевецкая Е. И., Шахнарович А. М. Язык и дети. М., 1981.
- Петрова В. А. Занятия по развитию речи с детьми до трех лет. М., 1970.
- Пилюгина Э. Г. Занятия по сенсорному воспитанию. М., 1983.
- Развитие речи детей дошкольного возраста / Под ред. Ф. А. Сохина. М., 1984.
- Розенгардт-Пупко Г. Л. Формирование речи у детей раннего возраста. М., 1963.
- Старжынская Н. С. Навучанне дашкольнікаў роднай мове. Мн., 1985.
- Старжынская Н. С. Займальны матэрыял па навучанню грамаце. Мн., 1989.
- Старжынская Н. С. Развіццё маўлення дашкольнікаў. Мн., 1993.
- Старжынская Н. С. Уводзіны ў методыку развіцця маўлення. Мн., 1994.
- Старжынская Н. С. Беларуская мова ў дзіцячым садзе. Мн., 1995.
- Таллер Л. А. Здравствуй, книга. Мн., 1987.
- Тихеева Е. И. Развитие речи детей. М., 1981.
- Удальцова Ф. Г., Старжынская Н. С. Дыдактычныя гульні ў дзіцячым садзе. Мн., 1988.
- Федоренко Л. П. Закономерности усвоения родной речи. М., 1984.
- Фомичева М. Ф. Воспитание у детей правильного произношения. М., 1983.
- Чуковский К. И. От двух до пяти. Мн., 1983.
- Швайко Г. С. Игры и игровые упражнения для развития речи. М., 1988.

ЗМЕСТ

Ад аўтара	3
Уводзіны. Развіццё маўлення і навучанне мове як метадыч- ных паняцці	5
1. Родная мова ў сістэме дашкольнага выхавання	9
1.1. Функцыі маўлення. Родная мова як фактар развіцця і вы- хавання дзяцей	9
1.2. Маўленне выхавацеля як сродак развіцця маўлення дзяцей	11
1.3. Задачы, змест і формы работы па развіцці маўлення дзя- цей	14
1.4. Развіццё маўлення дашкольнікаў як сродку камунікацыі	18
1.5. Псіхалага-педагагічныя асновы навучання дашкольнікаў беларускай мове як другой	22
2. Методыка развіцця маўлення дзяцей ранняга ўзросту	27
2.1. Станаўленне маўлення на першым годзе жыцця	27
2.2. Методыка развіцця разумення мовы дарослых і вымаў- лення асэнсаваных слоў у дзяцей першага года жыцця	30
2.3. Асаблівасці развіцця маўлення дзяцей другога года жыцця	37
2.4. Методыка развіцця маўлення дзяцей другога года жыцця	41
3. Методыка слоўнікавай работы і азнаямлення дзяцей з нава- коллем	49
3.1. Асаблівасці слоўніка дзяцей і задачы слоўнікавай работы	49
3.2. Прынцыпы слоўнікавай работы і яе змест	53
3.3. Асаблівасці слоўнікавай работы пры навучанні беларускай мове як другой	57
3.4. Метады і прыёмы слоўнікавай работы	59
3.5. Заняткі па першапачатковым азнаямленні з прадметамі і з'явамі	63
3.6. Заняткі па паглыбленні ведаў аб прадметах і з'явах	74
3.7. Заняткі па фарміраванні паняццяў	79
3.8. Работа над сэнсавым значэннем слова	82
3.9. Замацаванне і актывізацыя слоўніка	84
4. Методыка фарміравання граматычнага ладу маўлення	94
4.1. Заканамернасці засваення дзецьмі граматычнай будовы мовы і задачы граматычнай работы ў дзіцячым садзе	94
4.2. Метады і прыёмы фарміравання граматычнай правільнасці маўлення	98
4.3. Змест граматычнай работы ў дзіцячым садзе	100
4.4. Работа над граматычнымі формамі	102
4.5. Заняткі па фарміраванні граматычнай правільнасці маў- лення	117

4.6. Работа па фарміраванні граматычнага ладу маўлення па-за спецыяльнымі заняткамі	118
5. Методыка выхавання гукавой культуры маўлення	121
5.1. Паняцце культуры маўлення і задачы яе выхавання ў да- школьнікаў	121
5.2. Асаблівасці засваення дзецьмі гукавой сістэмы роднай мовы	125
5.3. Праверка маўлення дзяцей	127
5.4. Метады і прыёмы фарміравання гукавой культуры маў- лення	129
5.5. Методыка работы над кампанентамі гукавой культуры	131
5.6. Арганізацыя работы па выхаванні гукавой культуры маў- лення	153
6. Методыка развіцця звязнага маўлення	154
6.1. Звязнае маўленне і задачы яго развіцця ў дашкольнікаў	154
6.2. Размова выхавацеля з дзецьмі	156
6.3. Гутарка як сродак развіцця дыялагічнага маўлення	162
6.4. Маналагічнае маўленне і асаблівасці яго засваення дзецьмі	170
6.5. Віды дзіцячых расказаў і прыёмы навучання расказванню	174
6.6. Навучанне пераказу мастацкіх твораў	179
6.7. Методыка навучання дзяцей маналагам-апісанням	186
6.8. Методыка работы з дыдактычнай карцінай	193
6.9. Навучанне дзяцей расказванню з асабістага вопыту	201
6.10. Навучанне творчаму расказванню	204
7. Азнаямленне дашкольнікаў з мастацкай літаратурай (Дз. М. Дубініна)	214
7.1. Задачы развіцця мастацка-маўленчай дзейнасці дашколь- нікаў	214
7.2. Асаблівасці ўспрымання твораў мастацкай літаратуры дзецьмі дашкольнага ўзросту	217
7.3. Формы, метады і прыёмы работы з мастацкім словам	221
7.4. Структура заняткаў па мастацка-маўленчай дзейнасці	229
7.5. Азнаямленне дашкольнікаў з паэзіяй	230
7.6. Методыка правядзення гутарак на маральна-этычныя тэмы	237
7.7. Азнаямленне дашкольнікаў з кніжнай ілюстрацыяй	241
7.8. Драматызацыя і інсцэніраванне мастацкіх твораў	245
7.9. Выкарыстанне тэхнічных сродкаў навучання ў мастацка- маўленчай дзейнасці дзяцей	249
7.10. Літаратурна-мастацкая зона ў дзіцячым садзе	254
8. Навучанне дашкольнікаў грамаце	256
8.1. Тэарэтычныя асновы навучання грамаце	256
8.2. Азнаямленне дашкольнікаў з асноўнымі моўнымі паняц- цямі	262
8.3. Развіццё фанематычнага слыху ў дзяцей	272
8.4. Фарміраванне ўмення гукавога аналізу слова	275
8.5. Методыка навучання чытанню	279
Літаратура	284